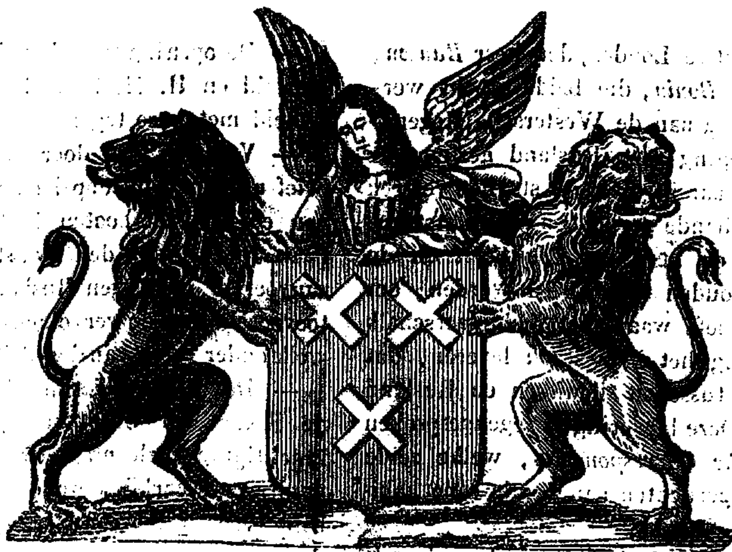
N°. 40. 1854.

BREDASCHE COURANT.

DONDERDAG 18 MEI.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Breda*, gelet op het besluit van Heeren Gedeputeerde Staten der Provincie Noord-Brabant, van den 26. September 1837, Litt. T. T. 1. Afdeeling van Policie (*Provinciaal Blad* N°. 141), betrekkelijk de viering der dagen aan den openbaren Christelijken Godsdienst toegewijd, naar aanleiding der Wet van den 1. Maart 1815 (*Staatsblad* N°. 21).

Brengen voormelde Wet bij deze ter kennisse der Ingezetenen, zijnde van den volgenden inhoud:

» Wij *Willem* bij de gratie Gods, Prins van Oranje-Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz.

» Aan alle degenen die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

» Alzoo wij in overweging genomen hebben, de noodzakelijkheid om, op het voetspoor onzer godsdienstige voorvaderen, die daarop steeds den hoogsten prijs stelden, de pligtmatige viering van den dag des Heeren, en andere dagen der openbaren Christelijken Godsdienst toegewijd, door eenparige en voor de geheele uitgestrektheid der Vereenigde Nederlanden algemeen werkende maatregelen te verzekeren.

» Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal dezer landen, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goedvinden en verstaan bij deze:

1°. » Dat op Zondagen en op zoodanige godsdienstige feestdagen, als door de Kerkgenootschappen van den Christelijken Godsdienst dezer landen algemeen erkend en gevierd worden, niet alleen geene beroepsbezigheden zullen mogen verrigt worden, welken den Godsdienst zoude kunnen storen, maar dat in het algemeen geen openbare arbeid zal mogen plaats hebben dan in geval van noodzakelijkheid, als wanneer de plaatselijke regering daartoe schriftelijk toestemming zal geven.

2°. » Dat op deze dagen, met uitzondering van geringe eetwaren, geene koopwaren hoegenaamd, op markten, straten of openbare plaatsen, zullen mogen worden uitgestald of verkocht, en dat kooplieden en winkeliers hunne waren niet zullen mogen uitstallen, noch met open deuren verkoopen.

3°. » Dat gedurende den tijd voor de openbare Godsdienstoefening bestemd, de deuren der herbergen en andere plaatsen alwaar drank verkocht wordt, voor zooverre dezelve binnen den besloten kring der gebouwen liggende zijn zullen gesloten zijn, en dat ook, gedurende dienzelfden tijd, geenerhande spelen, hetzij kolven, halslaan, of dergelijke mogen plaats hebben.

4°. » Dat geene openbare vermakelijkheden, zoo als schouwburgen, publieke danspartijen, concerten en harddraverijen op de Zondagen en algemeene feestdagen, zullen gedoogd worden; zullende het aan de plaatselijke Besturen worden vrijgelaten, hieromtrent eene uitzondering toe te staan, mits niet dan na het volkomen eindigen van alle Godsdienstoefeningen.

5°. » Dat de plaatselijke policie zorg zal dragen, ten einde alle hinderlijke bewegingen en gerucht in de nabijheid der gebouwen tot de openbare eeredienst bestemd, en in het algemeen alles wat dezelve zoude kunnen hinderlijk zijn, voor te komen of te doen ophouden.

6°. » Dat de overtredingen tegen de bepalingen van dit besluit, naargelang van personen en omstandigheden, zullen gestraft worden, met eene boete van niet hooger dan vijfentwintig gulden, of eene gevangenis van niet langer dan drie dagen, voor de overtreders die buiten staat mogten zijn deze boeten te betalen.

7°. » Dat bij eene tweede overtreding de boeten of straf zal verdubbeld worden en wijders alle de te koop gelegde of uitgestalde goederen verbeurd verklaard, en de herbergen of publieke plaatsen voor ééne maand gesloten.

» En dat door deze algemeene verordeningen, alle daarmede niet overeenkomstige provinciale of plaatselijke reglementen en inrigtingen zullen worden gehouden voor vervallen.

» Lasten en bevelen, dat deze in het Staatsblad zal worden geïnsereerd, en dat een genoegzaam getal exemplaren gedrukt en aan de Staten in de onderscheidene Provinciën of Landschappen ingevolge art. 86 der Grondwet, ter uitvoering zal worden gezonden, met last om dezelve alomme te doen publiceren en affigeren, en van de predikstoelen der onderscheidene Christelijke Kerkgenootschappen te doen aflezen.

» Lasten en bevelen voorts dat onze ministeriële Departementen en andere autoriteiten, justiciëren en officiëren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden, zonder eenige conniventie of dissimalatie.

» Gegeven in 's Gravenhage, den 1. Maart dezes jaars 1815, het tweede van onze Regering.

» (Geteekend) WILLEM.

Ter ordonnantie van Zijne Koninklijke Hoogheid

» (Geteekend) A. R. FALK.

Wordenen de Ingezetenen bij deze ten ernstigsten aangemaand, op voorschreven bepalingen te attenderen, met waarschuwing dat de Kommissaris van Policie en de Koninklijke Marechaussée zijn gelast, daarop te waken en te doen waken, en dat iedere bevonden wordende overtreding bij Proces-Verbaal geconstateerd en hetzelve aan den Heer Officier van Justitie ten fine van vervolging zal ingezonden worden.

En zal hieraan de vereischte publiciteit worden gegeven.

Breda, den 15. Mei 1854.

J. MASTBOOM,

De Secretaris

L. D. G. TEYCHINÉ.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 14den Mei.

Het wets-ontwerp houdende bepalingen tot bevordering van het draineren (waarvan de hoofdinhoud in het vorig nommer van dit blad is medegedeeld), is door het Wetgevend Ligchaam in zijne zitting van jl. Donderdag bijna eenstemmig aangenomen.

Het voorbereidend onderzoek der staatsbegrooting voor 1855 is nog niet afgeloopen. Op aanhouden der daarmede belaste commissie van het Wetgevend Ligchaam zijn onderscheiden posten verlaagd; deze verminderingen bedragen voor het ministerie van binnenlandsche zaken 1,200,000 fr.

— Het gerucht wil, dat de Regering eerlang eene reeks besluiten van het hoogste gewigt openbaar zal maken. Een dagblad zegt dat er sprake is van het tijdelijk schorsen der constitutie en dat de Keizer, uit hoofde van den ernstigen buitenlandschen toestand, het volstrekt bewind in handen zou nemen. Velen zien de noodzakelijkheid van dusdanigen coup d'etat niet in en hechten aan de geruchten deswege dan ook geen geloof.

— Den 13den dezer is het schip *Ulm* van 100 stukken te Rochefort met goed gevolg te water gelaten.

— De *Constitutionnel* zegt dat de post van Fransch gezant bij de Porte na de terugroeping van den generaal *Baraguay d'Hilliers* voorloopig door den eersten gezantschaps-secretaris, den heer *Benedetti*, voorloopig zal worden waargenomen onder den titel van zaakgelastigde.

Verder zegt het genoemde blad: » Volgens onze brieven uit Konstantinopel van den 30sten April, waren al de Engelsche troepen van de eerste divisie deels te Konstantinopel en deels te Gallipoli aangekomen; 15,000 man daarvan bevonden zich in de hoofdstad en 7000 te Gallipoli; de Engelsche brigade kavallerie werd spoedig verwacht. Gallipoli zal verlaten worden omdat het een ongezond oord is; de Fransche troepen die er aanvankelijk gelegerd waren, zullen zich te Rodosto vestigen; en de Engelsche troepen zullen zich gaan voegen bij die welke reeds in Scutari tegenover Konstantinopel liggen.

» De aankomst der Westersche hulptroepen deed te Konstantinopel alle bezorgdheid verdwijnen; en daar de veiligheid der Turksche hoofdstad door hen verzekerd werd, was een gedeelte der in de omstreek vereenigde Turksche troepen naar Adrianopel opgebroken."

— De Parijsche *Patrie* berigt dat den 30sten April twee Fransche stoomvaartuigen van Gallipoli naar den Archipel gestevend zijn om jagt op zeeroovers te maken, welke zich in die wateren op onderscheiden punten vertoond hadden.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 13den Mei.

Eene telegraphische depêche uit Hamburg meldt dat het eskader van den admiraal *Napier* den 7den dezer nabij den noordelijken uithoek van het eiland Gothland ten anker lag, en dat het Fransche eskader onder den admiraal *Parceval Deschenes* den 10den dezer in den ingang der Groote Belt is gezien.

— De militaire bevelhebbers der Russische havens in de Oostzee hebben eenigen tijd geleden alle bakens, tonnen enz. doen wegnemen, welke aan de zeevarenden de talrijke banken en klippen aanwezen waardoor de Oostzee zoo gevaarlijk wordt gemaakt. Thans zijn verscheiden ervaren Engelsche zee-officieren bezig om dat gevaar duurzaam te verminderen; zij plaatsen nieuwe bakens en merken, iets hetgeen veel moeite kost, en van de nieuwe verkenningsmiddelen wordt telkens aan de loodsen der Britsche vloot kennis gegeven.

— Het *Journal de St. Petersbourg*, een orgaan van het Russische gouvernement, deelt in zijn nommer van den 7den dezer eenen brief mede, waarin al de te Odessa gevestigde handels-agenten van vreemde mogendheden, en daaronder ook de Nederlandsche consul, aan de militaire overheid dank betuigen » voor de afdoende maatregelen en de vaderlijke zorgvuldigheid, waarmede zij, toen de stad door de Fransche en Engelsche vloot beschoten werd, de huisgezinnen en de belangen hunner aldaar gevestigde landgenooten heeft beveiligd."

— Het ontslag van den Pruissischen gezant te Londen, den heer *Bunsen*, en van den Minister van oorlog, generaal *von Bonin*, die beide geacht werden, zoo al niet voor eene bepaalde aansluiting aan de Westersche Mogendheden, toch althans niet voor eene vereeniging met Rusland gestemd te zijn, heeft, gepaard aan het daarmede schijnbaar in verband staande vertrek van den Prins van Pruissen naar Baden, velerhande geruchten doen ontstaan. Men heeft onder anderen beweerd dat ook de heer *von Manteuffel* en de meeste der overige Pruissische ministers zouden verwijderd worden, om plaats te maken voor een kabinet, aan het hoofd waarvan de veldmaarschalk *von Dohna* zou staan, en welks zamenstelling het bewijs zou leveren, dat de partij, welke eene naauwe vereeniging tusschen Pruissen en Rusland wenscht, ten laatste haar doel bereikt heeft. Deze bewering is tegengesproken door het half-officieel orgaan, de *Preussische Correspondenz*, welke zeide gemagtigd te zijn tot de verklaring, dat de geruchten aangaande eene kabinets-verandering geheel ongegrond zijn.

— In het jongste nommer van den Weener *Lloyd* vindt men de volgende berigten van het oorlogstooneel aan den Donau: «De Russen hebben tusschen de rivieren de Schyl en de Aluta op twee plaatsen het noodige vereenigd om eene brug over den Donau te slaan, doch de hooge waterstand maakt zulks vooreerst nog bijkans onmogelijk. De Russische vaartuigen die op den Donau dienst doen, worden bij Hirschowa vereenigd; zij zullen waarschijnlijk voor eene operatie tegen Silistria moeten dienen.

»Te Adrianopel werden aanstalten gemaakt om 70,000 man Engelsche en Fransche troepen te kunnen verplegen, die voor het eind der maand Mei aldaar zouden aankomen. Van eene reis des Sultans naar Adrianopel was geene sprake meer.

»Uit alle oorden van Bulgarye verneemt men van gruwelen die door de irreguliere Turksche troepen aan de Christenen gepleegd werden. Vele Christenen namen met hun gezin de wijk naar Schumla en Varna. Uit Sarajewo wordt hetzelfde gemeld. In het distrikt Zabrdjo hebben de irreguliere troepen verscheiden kerken, onder anderen die in het dorp Mozges, geplunderd, en de aldaar gevonden kostbare misgewaden, een geschenk van keizer *Nikolaas*, medegenomen om ze als paardedekken te gebruiken.

»De voorhoede van het Russische legerkorps, hetwelk onder het bevel van den generaal *Paniutin* staat, is over den Pruth gegaan en trekt in Moldavie, alwaar groote massa's krijgsvolk vereenigd worden.

»De op groote schaal aangevangen fortificatie-werken bij de stad Fokschany, op de grens tusschen Wallachye en Moldavie gelegen, worden ijverig voortgezet. Honderden arbeiders zijn er onder leiding medewerking van Russische sapeurs bezig om verscheiden kleine sterkten langs de heirbaan op te werpen. Men wil daaruit opmaken dat de Russen, wel verre van Wallachye te ontruimen, in het oostelijke gedeelte van dat gewest eene groote krijgsmagt willen vereenigen.

»Den 28sten April is ook bij Giurgewo het vuur der Russische eilandbatterijen tegen Rustschuck aangevangen; maar het schijnt aanvankelijk zonder uitwerking gebleven te zijn, daar het door de Turken met hun zeer talrijk vestings-geschut niet beantwoord werd.

»Den 4den Mei was Krajowa, de hoofdstad van Klein Wallachye, nog niet door de Russen ontruimd, doch zij hadden alle aanstalten gemaakt om van daar te vertrekken; terwijl Turksche troepen derwaarts in aantogt waren maar nog niet verder waren gekomen dan Radowan."

Een telegraphisch berigt uit Weenen van den 14den verzekert dat de Russen den 11den dezer op nieuw begonnen zijn Silistria te beschieten, en dat zij de ontruiming van Klein-Wallachye gestaakt hebben.

— Een telegraphisch berigt uit Weenen van den 16den Mei, meldt dat de regering eene nieuwe ligting van 95,000 man uitgeschreven had. Die maatregel was genomen met het oog op de dreigende tijdsomstandigheden, met name wegens de bijeentrekking van aanzienlijke strijdmagten aan de noord- en zuid-oostelijke grenzen van Oostenrijk.

— Een telegraphisch berigt uit Konstantinopel van den 5den Mei meldt dat te Fockschani (op de grenzen van Moldavie en Wallachije) het algemeen artillerie-depôt der Russen door eene wraakoefening der ingezetenen in brand gestoken was, waardoor een aanzienlijk verlies aan de Russen was berokkend.

Den 1sten Mei had Prins *Napoleon* een bezoek aan den Sultan gebragt, die den 3den een tegenbezoek had afgelegd.

Door een geduchten brand waren te Konstantinopel 300 huizen in den asch gelegd.

De Ottomannische vloot, 22 zeilen sterk, was de Zwarte Zee ingestevend.

ENGELAND.

LONDEN, den 13den Mei.

In het Hoogerhuis bragt graaf *Ellenborough* eergisteren bedenkingen in het midden wegens de groote uitgaven, tot het overbrengen van troepen naar Turkije besteed. Het Lagerhuis had daarvoor niet minder dan drie millioen ponden sterling ingewilligd, hetwelk hem voor het transport van naauwelijks 27,000 man veel te veel toescheen. Ook wist hij dat het oponthoud van een enkel transportschip, dat eene maand lang op troepen had liggen wachten, een verlies van ruim 800 ponden sterling had te weeg gebragt. Dit een en ander kwam hem als eene ongeoorloofde geldverspilling voor, inzonderheid bij den aanvang van een, naar hij duchtte, langdurigen oorlog. Hij vroeg derhalve opheldering wegens deze en andere daarmede in verband staande punten, welke door den minister van oorlog, hertog van *Newcastle*, ten deele gegeven, ten deele nader toegezegd werd.

— Koningin *Victoria* heeft eene danspartij bijgewoond, die den 12den dezer door den Franschen gezant te Londen is gegeven. Het is de eerste maal dat Hare Britsche Majesteit aan den vertegenwoordiger eener buitenlandsche mogendheid zulk eene eer bewijst.

— De opening van het kristallen paleis te Sydenham is nu op 10 Junij bepaald en H. M. heeft haar voornemen te kennen gegeven om die plegtigheid met hare tegenwoordigheid te vereeren.

— Volgens een door den Londenschen *Morning Chronicle* ontvangen brief uit Konstantinopel maakte een Turksche scheepsdivisie, uit 7 liniescheepen en 5 stoombooten bestaande, zich gereed om binnen weinige dagen naar de oostkust der Zwarte zee te stevenen; zij zou aan *Schamyl*, den aanvoerder der tegen Rusland strijdende Circassiers, hulptroepen en wapens toevoeren en zich vervolgens bij het smaldeel der vereenigde vloot voegen, hetwelk onder bevel van den Britschen vici-admiraal *Lyons* op die hoogte kruiste.

— De New-Yorksche dagbladen van den 30sten April jl. berigten dat de Senaat der Unie thans, en wel met 30 van de 43 stemmen, zijne bekrachtiging verleend heeft aan het met den dictator *Santa Anna* gesloten verdrag, waarbij deze eene lange strook Mexicaansch grondgebied aan de Unie voor eene aanmerkelijke geldsom afstaat. Het was eerst door den Senaat verworpen, maar vervolgens door het gouvernement aanmerkelijk gewijzigd, De voornaamste wijziging betrof de koopsom die tot tien millioen dollars verminderd is.

— Gedurende eene hevige donderbui te New-York, den 27sten April, is het calorisch schip *Ericsson*, dat juist van eenen proeftogt terugkeerde, bij Jersey City over zijde gevallen; een der poorten open zijnde, geraakte het vaartuig vol water en zonk. De bemanning en de personen die den togt mede gedaan hadden, waaronder vele dames, zijn gered; men hoopte het schip nog boven water te brengen. — De waarde der *Ericsson* wordt op 500,000 dollars geschat.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 17den Mei.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Zaturdag is ingekomen een wetsvoorstel van den heer *Groen van Prinsterer* ter wijziging der bestaande verordeningen op de autorisatie tot de oprigting van bijzondere scholen.

De Commissie van Rapporteurs voor de wets-ontwerpen tot vaststelling der raming van uitgaven wegens verstrekkingen voor de Departementen van Marine en van Oorlog, dienst 1854, en tot wijziging van hoofdstuk X der staatsbegrooting voor 1853, hebben hare eindverslagen daaromtrent uitgebragt. De Kamer heeft bepaald dat over die wets-ontwerpen zal beraadslaagd worden na afloop der behandeling van het wets-voorstel tot regeling van het armbestuur.

De algemeene beraadslagingen over de laatste voordragt van wet zijn in deze zitting voortgezet, en nadat de heeren *Sander*, *de Brauw*, *van Nispen van Sevenaer*, *de Kempenaer*, *Groen van Prinsterer*, *Luijben*, *Sleeswijk Vening*, *van Akerlaken* en de Minister van Binnenlandsche Zaken het woord gevoerd hadden, gesloten. Met de behandeling der afzonderlijke artikelen zou Maandag, des namiddags ten één ure, aangevangen worden.

De commissie in wier handen gesteld was ter fine van onderzoek het verslag der algemeene commissie van liquidatie der zaken van de voormalige wees- en momboirkamers wegens den stand harer werkzaamheden op 31 December 1853, heeft daaromtrent rapport gedaan, over welks conclusie nader zal beslist worden

De Commissie voor de verzoekschriften heeft omtrent een aantal adressen verslagen uitgebragt, met welker conclusien strekkende om al die stukken ter griffie neder te leggen, de Kamer zich achtereenvolgens vereenigd heeft.

— In de zitting der Tweede Kamer van Maandag heeft zitting genomen de heer *van der Heyde*, nieuw benoemd lid in het district Eindhoven.

De commissie van Rapporteurs heeft haar eindverslag gereed nopens het wets-ontwerp tot uitbreiding der regtsmagt van de kantonregters in strafzaken. De openbare beraadslaging over dit ontwerp zal nader worden bepaald.

Zijn ingekomen een wets-ontwerp tot verhooging van hoofdstuk IV der Staatsbegrooting voor 1854 en een ander tot wijziging van datzelfde hoofdstuk der Staatsbegrooting van 1853.

Nadat de Commissie voor de verzoekschriften omtrent eenige adressen betrekkelijk het wets-voorstel tot regeling van het armbestuur verslagen had uitgebragt, met welker conclusien, strekkende om die stukken ter griffie neder te leggen, de Vergadering zich achtereenvolgens vereenigd heeft, is de behandeling der artikelen van het laatst vermelde ontwerp van wet aangevangen.

Art. 1 is zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Nadat de Kamer verworpen had met 55 tegen 7 stemmen een amendement, voorgesteld door den heer *Blaupot ten Cate*, daartoe strekkende om lit. *d* van art. 2 aldus te lezen: » Instellingen van welken aard zij ook zijn, in welker regeling, bestuur of ondersteuning mede door of van wege de burgerlijke overheid wordt voorzien" : is dat art. 2 zelf, gelijk het door de Regering werd voorgedragen met 51 tegen 11 stemmen aangenomen.

De artikelen 3 tot en met 6 zijn onveranderd zonder beraadslaging goedgekeurd.

Uit art. 7 wilde de heer *van Heiden Reinestein* de woorden » *b en*" geligt hebben. De Kamer heeft de beraadslaging over dat artikel niet ten einde gebragt, maar zal die Dingsdag des voormiddags ten elf ure voortzetten.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren heeft de Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en het heemraadschap van Mark en Dintel, haar eindverslag ter tafel gebragt. De Kamer heeft beslist dat de beraadslagingen over dat wets-ontwerp zullen gehouden worden na afloop van die over het wets-ontwerp tot wijziging van hoofdstuk X der staatsbegrooting voor 1853.

De Vergadering heeft daarop de behandeling der wetsvoordragt regelende het armbestuur voortgezet.

Het door den heer *van Heiden Reinestein* op art. 7 voorgestelde amendement is met 52 tegen 13 stemmen verworpen, en het artikel zelf, onveranderd, gelijk het door de Regering werd voorgedragen, met 35 tegen 30 stemmen aangenomen.

Artikel 8 werd, na eene korte opmerking van den heer *Thorbecke*, met 58 tegen 7 stemmen, en art. 9 zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Op art. 10 werden drie amendementen voorgedragen.

Een door den heer *van Deinse*, die het artikel aldus wilde doen luiden: »De besturen der instellingen van weldadigheid onder art. 2 litt. *a* en *d* vermeld, alsmede de zoodanige andere die ondersteuning van wege de burgerlijke overheid genieten, doen jaarlijks" enz.

Het tweede amendement was van den heer *van Heiden Reinestein*, die voorstelde het in dezer voege in te rigten:

»De besturen van alle instellingen van weldadigheid doen jaarlijks, binnen den daarvoor door den Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen termijn en in den door dezen voor te schrijven vorm, ten behoeve van het verslag bij art. 195 der Grondwet bedoeld, aan het gemeentebestuur opgave van het getal der door hen ondersteunden of verpleegden en van het beloop hunner uitgaven voor onderstand van allerlei aard.

»De besturen der burgerlijke en gemengde instellingen doen daarenboven alle verdere opgaven door de Regering noodig geacht."

De derde wijziging was van den heer *van Akerlaken*, die in dit artikel wilde doen wegvallen de woorden: »en in den door dezen voor te schrijven vorm", maar deze verandering in den loop der beraadslaging heeft ingetrokken.

Het eerste amendement werd met 47 tegen 17, het tweede met 37 tegen 27 stemmen verworpen.

Art. 10 is daarop zelf onveranderd, en art. 11 zonder beraadslaging elk met 35 tegen 29 stemmen aangenomen.

Na aanneming van art. 12, stelde de heer *Storm van 's Gravesande* voor, de laatste zinsnede van art. 13 aldus te doen luiden:

»Van de toepassing van dit artikel zijn uitgezonderd collecten in kerkgebouwen, bij de uitoefening der openbare eeredienst"; welk amendement met 56 tegen 8 stemmen verworpen, en art. 13 zelf onveranderd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd werd.

De beraadslagingen zijn daarop aangevangen over de derde afdeeling »bepalingen betreffende het bestuur van burgerlijke en gemengde instellingen", die heden zullen worden voortgezet.

— Het voorstel van wet, ter wijziging van de bestaande verordeningen op de autorisatie voor Bijzondere Scholen, door den heer *Groen van Prinsterer* aan de Tweede Kamer aangeboden, bevat de twee volgende artikelen.

»Art. 1. Omtrent de aanvrage tot oprigting eener lagere school wordt, het zij door een gemeentebestuur, het zij door de Gedeputeerde Staten, uiterlijk binnen zes weken uitspraak gedaan.

Art. 2. Bij afwijzing door Gedeputeerde Staten kan onze beslissing worden gevraagd."

Dit voorstel gaat vergezeld van de volgende memorie van toelichting:

»Het denkbeeld, hetwelk de ondergeteekende zich veroorlooft bij dit voorstel aan de Kamer te onderwerpen, is, in verband met de beraadslagingen der Kamer van 18 en 28 Maart en van 6 Mei, reeds zoo overbekend, dat er voorzeker niet dan eene bij uitnemendheid beknopte toelichting vereischt wordt.

De aanleiding tot het voorstel ligt in de verklaring van den Minister van Binnenlandsche Zaken, bij missive van 14 Junij 1853 aan ingezetenen van Uithuizen gedaan, en den 2 December in deze Kamer herhaald. De Minister is van oordeel, dat, na de weigering door plaatselijke en gewestelijke besturen van autorisatie voor eene bijzonde school, volgens de bestaande verordeningen, geenerlei hoogere tusschenkomst vergund is.

De gronden voor dit gevoelen behooren hier niet ter toetse te worden gebragt. Het gevolg der bekendmaking van die meening is, dat de gunstige werking der circulaire van 2 December 1849 gestuit wordt, en dat eene beslissing, waarbij dikwerf de gewetensvrijheid kan worden miskend, van de verscheidenheid der inzigten van locale en provinciale autoriteiten afhankelijk is gemaakt.

Het is den ondergeteekende voorgekomen, dat de verwerping met overgroote meerderheid zijner motie van orde den 6 Mei hem geene vrijheid geeft, om in dezen betreurenswaardigen toestand lijdelijk te berusten.

In dezelfde zitting heeft de kennisgeving van den Minister: « door de Regering zal geen voorstel worden gedaan" de stellige weigering van eene wet ter betere naleving van de bestaande verordeningen geconstateerd, zoodat nu, zonder den schijn van op het voornemen der Regering vooruit te loopen en door voorbarigheid gunstiger kansen prijs te geven, van het initiatief, als van het eenig overbleven middel, gebruik kan worden gemaakt.

Ook is het openbaar, dat de Kamer niet gerekend mag worden over het voorstel, hetwelk thans aangeboden wordt, reeds uitspraak te hebben gedaan. Ongeveer een derde der leden is den 6 Mei afwezig geweest: er kunnen tegen de motie velerlei bezwaren ook van redactie hebben bestaan; zoodanig bestaan; zoodanig incidenteel *votum* is in geenen deele vergelijkbaar met de uitkomst eener beraadslaging langs den welligt zelfs eenigzins omslagtigen weg, dien het reglement van orde (artt. 74—79) voor de uitoefening van het initiatief afgebakend heeft. Bemoedigend daarenboven is de weigering der Kamer om aan de inlichtingen van den Minister hare goedkeuring te hechten zoowel als hare belangstelling voor regt en billijkheid, bepaaldelijk in de zittingen van 18 en 28 Maart betoond.

Kansrekening moet ter zijde worden gelegd, waar pligtsbetrachting te pas komt. Geen waarschijnlijkheid van mislukking is eene reden om niet de werking te beproeven der zoo belangrijke bevoegdheid, die de Grondwet aan den volksvertegenwoordiger verleent.

De bedenkingen tegen dergelijk voorstel, in de zitting van 6 Mei te berde gebragt, schijnen voor wederlegging vatbaar.

De overtuiging van een aanmerkelijk getal leden, dat de bevoegdheid des Konings reeds bestaat, maakt, wanneer men inderdaad wenscht in het aangenomen bezwaar te voorzien, een waarborg tegen den daaromtrent geopenbaarden twijfel niet overtollig, althans niet nu het tegenovergestelde gevoelen door de Regering zelve, gelijk reeds vroeger, bij voorbeeld in 1842, voorgestaan wordt.

De aanstaande indiening eener voordragt, volgens art. 194 der Grondwet, kan niet leiden tot uitstel eener tegemoetkoming aan de behoefte van het oogenblik, vooral bij de schier onoverkomelijke bezwaren, die men wegens den strijd der meeningen tegen het tot stand komen dezer algemeene wet voorziet.

De aanmerking van den Minister, dat de weigering van autorisatie *niet altijd* uit onverdraagzaamheid geschiedt, schijnt de gevolgtrekking te wettigen, dat er onverwijld bescherming vereischt wordt.

Het voorstel van den ondergeteekende is de *wettelijke omschrijving* van hetgeen reeds in 1841 door de Staatscommissie voor het lager onderwijs, in haar verslag aan Koning *Willem II*, eenparig wenschelijk gekeurd werd.

De Minister heeft in de zitting van 28 Maart medegedeeld, waarom deze wensch in het besluit van 1842 niet is opgenomen. Het was omdat hiervoor eene *wet* noodig scheen, terwijl, blijkens de circulaire van den toenmaligen Minister, de Regering de ondervinding noch wilde raadplegen »omtrent de mogelijkheid eener *bedaarde en onpartijdige toepassing* van het besluit, alvorens de zaak te maken tot een punt van beraadslaging *bij de wetgevende magt.*"

De termijnsbepaling in art. 1 zal de omslagtigheid der behandeling beletten, waardoor ze somtijds maanden en jaren gerekt werd.

Door art. 2 zal aan de magteloosheid, waarin de Regering, ten gevolge van hare opvatting der bestaande verordeningen, gebragt is, een einde worden gemaakt.

De ondergeteekende durft, om het belang zoowel als om de eenvoudigheid van het veelbesprokene vraagstuk, met bescheidenheid den wensch uiten, dat het spoedig in overweging moge worden gebragt."

— Gedurende de vier eerste maanden van dit jaar hebben de middelen (hoofdsom en opcenten) opgebragt *f* 18,860,436,10 zijnde de raming geweest *f* 18,198,342.44, en de opbrengst gedurende dezelfde maanden van het jaar 1853 *f* 18,646,719.57½, zoodat de opbrengst dit jaar meer beloopt *f* 213,716.22½.

— De inspecteur van den waterstaat in de tweede inspectie, de heer *van der Kun*, heeft, als daartoe door den Minister van Binnenlandsche Zaken gemagtigd, aan de belanghebbenden te kennen gegeven, dat eenige surnumerairen bij den waterstaat moeten worden aangesteld, en dat te dien einde te 's Hage een vergelijkend examen zal plaats hebben, vermoedelijk in de tweede helft van de maand Julij aanstaande.

— Den 23 dezer zal te 's Hage de verkiezing plaats hebben van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, in plaats van wijlen den heer *J. C. Rijk*. Verschillende personen komen daarvoor reeds in aanmerking. Zoo spreekt men van den oud-minister van justitie, de heer *Nedermeijer van Rosenthal*, van de heeren jonkh. mr. *W. T. Gevers Deynoot* en mr. *L. Metman*, vroeger leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, enz. Tot dus verre heeft slechts eene vereeniging een kandidaat benoemd; in de zitting van de kiesvereeniging *Vaderland en Koning*, van 12 dezer, is nameljk als kandidaat gekozen de heer *J. P. Delprat*, oud kommandant der militaire akademie.

— Uit 's Hage schrijft men:

«Z. M. de Koning is aan een ernstig gevaar ontkomen. Eergisteren middag, ten half een ure, toen Hoogstdezelve zich naar het Huis ten Bosch zou begeven, gezeten in een rijtuig, bespannen met twee paarden, rijdende van het zadel, gingen de paarden van uit het Heulstraatje tot voor het Ministerie van Marine door, alwaar zij werden tegengehouden. Het eene paard was reeds over de strengen. Dadelijk was eene menigte toegeschoten om hulp te bieden, waarin een persoon zich moedig onderscheidde. Z. M. was rustig in het rijtuig blijven zitten, gaf nadat het span weder in orde was gebragt Hoogstdeszelfs dank minzaam te kennen, en reed vervolgens gelukkig zonder eenig letsel door."

— Naar men verneemt zal H. M. de Koningin zich eerstdaags naar Duitschland begeven, om aldaar eenigen tijd te verblijven.

— Men verneemt, dat de handboogschutterij St. Sebastiaan, *Willem III* te Tilburg, naar aanleiding eener van wege Z. M. den Koning ingekomen circulaire, alle de handboogschutterijen in Noordbrabant heeft aangeschreven en uitgenoodigd tot het benoemen en afzenden eener commissie of lid uit hun midden, tot het houden eener bijeenkomst op Zondag den 21sten dezer, in de societeits-zaal der nieuwe Koninklijke Harmonie aldaar, ten einde zoowel de plaats als den tijd te bepalen en verder al datgene te regelen en vast te stellen wat tot het houden van het door Z. M. den Koning als beschermheer der Nederlandsche schutterijen te houden nationale concours met de handboog in dat gewest wordt vereischt.

— Te Oosterwijk is eergisteren aanbesteed het maken der aarde baan en het bestraten met keijen van Oosterwijk naar den grooten weg der eerste klasse van 's Bosch op Tilburg, welk werk is aangenomen door den heer *Terwint* te 's Bosch voor de som van *f* 25,950.

— Men verneemt, dat de Gemeenteraad van Leiden heeft besloten om in hooger beroep te komen tegen het vonnis der arrondissements-regtbank te Amsterdam, in zake den eigendom van het Haarlemmermeer.

— Laatstleden Vrijdag is door de rivier vóór Arnhem gelegd de kabel, welke de telegrafische verbinding tusschen die stad en het buitenland langs Nijmegen, 's Bosch en Breda naar Antwerpen zal daarstellen, zoodat de gemeenschap met Belgie, Frankrijk, enz. daardoor nog verbeterd wordt.

— Uit Middelburg schrijft men van den 15den Mei:

»Jl. vrijdag zijn van hier per stoomboot naar Rotterdam vertrokken, om van daar verder de reis naar Noord-Amerika te ondernemen, ruim 50 personen, meerendeels uit de gemeente Westkapelle en omstreken. Onder hen bevindt zich een persoon die als commies bij de centrale directie van het eiland Walcheren eene betrekking van p. m. *f* 1200 vrijwillig nedergelegt. Dit vooral doet meer en meer geloof hechten aan het gerucht dat die landverhuizingen, met name onder de leden der christelijk afgescheidene gemeente aldaar, worden bevorderd en ondersteund door een zeer gefortuneerd persoon.

— Maakten wij vroeger melding van de gedeeltelijke plaatsing der palen, bestemd voor de te telegrafische lijn uitgaande van Vlissingen, in verbinding met de lijn van Antwerpen naar Rotterdam, wij kunnen thans mededeelen dat die palen reeds op het geheele eiland Walcheren (van Vlissingen tot Sloe) zijn gezet en daarmede ook op het eiland Zuidbeveland een aanvang is gemaakt, terwijl vermoedelijk ook eerstdaags met het stellen derzelve op het eiland Tholen zal worden begonnen.

— De Antwerpsche Précurseur deelt een berigt uit Vlissingen mede, volgens hetwelk al de schepen die de Schelde door het Oostgat verlaten hebben door eene Engelsche oorlogsstoomboot die op de hoogte van Calloo kruist, worden gevisiteerd.

— Den 13den dezer zijn van wege het Ministerie van Binnenlandsche Zaken aan de te Amsterdam gevestigde hoofdcommissie ter bevordering der belangen van de Nederlandsche nijverheid op de in 1855 te Parijs te houden tentoonstelling eenige exemplaren gezonden van de gedrukte verzameling der verschillende uitgevaardigde decreten en voorschriften betreffende die tentoonstelling.

De jongste Oost-Indische overlandpost heeft berigten uit Batavia tot den 25sten Maart aangebragt.

— De berigten van Palembang loopen tot 2 dezer. De handel ter hoofdplaats was levendig. Aan radja *Tiang Alam* waren door een zijner vroegere aanhangers, *Samardin*, 4 belangrijke sabelhouwen in de zijde en in den onderbuik toegebragt. Hij was naar Nioer gebragt, terwijl *Samardin* naar Tebing Tingie was gevlugt. Volgens de laatste berigten was zijn leven zeer in gevaar. De ratoe van Gemangilan (Kommering Oeloe), het eigenlijke hoofd van den opstand in 1849, was door de Makkakouwers van hun grondgebied verjaagd, alwaar hij zich sedert dien tijd ophield. Vele zijner volgelingen hadden zich dadelijk bij het bestuur te Moera Doea onderworpen. In de beneden divisiën en in de divisie Rawas was alles rustig gebleven. Latere berigten maakten melding van de onderwerping van den iman te Djoeking te Moeara Blitoe, naar aanleiding van den in Januarij jl. ondernomen togt, waarbij zijne laatste schuilhoeken waren verbrand geworden.

Volgens berigten van de wester-afdeeling van Borneo van 21 Februarij jl., waren de hardnekkigste tegenstanders van het Gouvernement, *Wong Thoe* en *Leao Njie Ljong*, den 10 Februarij jl. als leden van het kongsiebestuur van Taikong afgezet. Zij hadden, naar aanleiding van de voorspelling van een hunner orakels, meer gewapenden naar de stranden en naar hunne grenzen gezonden. Te Montrado hadden 500 gewapenden zich gereed gehouden om eenen aanval te doen op Mandor. Door de uitspraak hunner orakels was er geen gevolg aan gegeven. Op ultimo Januarij jl, bestonden deswege geene verontrustende berigten, terwijl de Taikong-Chinezen in tegendeel naar vrede verlangden. De rijst werd aldaar zeer duur. De bevolking had veel geleden door den oorlog en door het gedeeltelijk mislukken van den laatsten rijstoogst. Het rijstgewas beloofde eenen goeden oogst.

Onder de jongste benoemingen merkt men op die van Mr. *P. Brunsveld van Hulten*, tot procureur-generaal bij het hoog geregtshof van Nederl. Indie, tevens advocaat-fiscaal bij de land- en zeemagt; en definitief benoemd, tot directeur van het marine-etablissement op het eiland Onrust, onder toekenning van den rang van kapitein-luitenant ter zee bij het Indische sedentaire zeewezen, de uit het vaste korps zeeofficieren der Nederlandsche marine eervol ontslagen luitenant ter zee 1ste kl. *N.* baron *Gansneb*, genaamd *Tengnagel*, adjudant van den Gouverneur-Generaal, thans belast met de waarneming van die betrekking.

De Kamer van Belgische Volksvertegenwoordigers heeft met 35 tegen 27 stemmen een wets-ontwerp verworpen, waarbij het gouvernement eene geldsom van 100,000 fr. aanvroeg om aan de Belgische drukkers eene tegemoetkoming te kunnen verleenen in de schade hun berokkend door de bepalingen van het Fransch-Belgische handelsverdrag die aan het nadrukken van Fransche boekwerken in Belgie een eind moeten maken. De Kamer heeft geoordeeld dat de Belgische uitgevers noch regt noch billijke aanspraak op eenige vergoeding der daardoor te lijden schade hadden.

G R A A N M A R K T.

AMSTERDAM den 15 Mei.

TARWE stil en alleen verkocht 132 ℔ O. Pommer *f* 465. Voor Odessa Rogge is bij partij *f* 10 meer dan Zaturdag besteed, andere soorten bij den laatsten koers iets lager: 120, 121 ℔ N. Pruiss. *f* 308, 312; 121 ℔ N. Odessa *f* 314; 117 ℔ N. Arch. *f* 304; 115 ℔ O. Gedroogde *f* 297.

GERST als voren: 104 ℔ Vriess. Winter *f* 205.

HAVER prijshoudend: 75, 78 ℔ Voer *f* 154, 159; 90 ℔ dito *f* 190.

BOEKWEIT in een doen: 123 ℔ Holsteins. *f* 272; 114 ℔ Sleeswijks. *f* 230.

KOOLZAAD: flaauw; op 9 vaten olie te leveren: in Sept. e. k. $66\frac{1}{2}$ P. vl.; Oct. e. k. 67 P. vl. 6

LIJNZAAD; in veiling Nieuw Riga Zaailijnzaad *f* $16\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$ per ton.

RAAPOLIE, dadelijk onveranderd, najaar iets flaauwer; op 6/w *f* $39\frac{1}{4}$; Vlieg. *f* 38; 1 Sept. e. k. $37\frac{7}{8}$; 1 Oct., e. k. *f* 38; 1 Nov. e. k. $38\frac{1}{8}$; 1 Dec. e. k. *f* $38\frac{1}{4}$.

LIJNOLIE, dadelijk iets flaauwer, op levering hooger betaald; op 6/w. *f* 39; Vlieg. *f* $37\frac{3}{4}$; 1 Sept., 1 Oct., 1 Nov. en 1 Dec. e. k. *f* $37\frac{3}{4}$ à 38.

HENNEPOLIE: op 6/w. *f* $41\frac{3}{4}$; Vlieg. *f* $40\frac{1}{2}$.

RAAPKOEKEN, per 1040 st., *f* 82 à *f* 86. LIJNKOEKEN, per 104 st. $11\frac{1}{2}$ à *f* 14.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA,

VAN DEN 16 MEI 1854.

Het Nederl. Mudde Tarwe	van *f* 14,75	tot *f* 15,40.
Het dito dito Rogge Oude	» » 0,00	» » 0,00.
Het dito dito Rogge Nieuwe	» » 11,70	» » 11,80.
Het dito dito Boekweit Oude	» » 0,00	» » 0,00.
Het dito dito Boekweit Nieuwe	» » 0,00	» » 8,00.
Een dito pond Boter		» 0,84.
Zand-Aardappelen (Vat of Mudde)	*f* 2,90	tot *f* 4,50.
Het 1000 Eiken Telhout		» 3,00.
Het 1000 Doof Hout		» 2,40.
De kar Spaanders		» 2,90.
De » Struiken		» 3,00.
De 100 Mutsaard		» 3,50.

223e STAATS-LOTERIJ.

DERDE KLASSE.

1e TREKKING. No. 1613, *f* 2500; Nos. 10034, 14074 en 17818, ieder *f* 1000.
2e — No. 3371, *f* 25,000; Nos. 2316 en 366, ieder *f* 1250; Nos. 11834, 19775, 18790, 4121, ieder *f* 1000.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (16 *Mei*) was de fondsnotering: Ned. $2\frac{1}{2}$ pCt. $57\frac{5}{16}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$; 3 pCt. $67\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{3}{4}$; 4 pCt. $85\frac{1}{16}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{16}$; Amort. Syndik. $3\frac{1}{2}$ pCt. 85; Handelm. $4\frac{1}{2}$ pCt. $114\frac{3}{4}$, 115; Aand. Ned. Bank $120\frac{1}{2}$; Belgie $2\frac{1}{2}$ pCt. $46\frac{1}{4}$; Spanje onbep. St. 1 pCt. 18, $\frac{1}{8}$, 18; 3 pCt. $37\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$; 3 pCt. Binnenl. $33\frac{11}{16}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{3}{4}$; Coupons Bewijzen $3\frac{3}{4}$; Portugez. te Londen $32\frac{15}{16}$, $33\frac{1}{16}$, $32\frac{15}{16}$; dito Uitgest. $13\frac{1}{8}$; Rusland 5 pCt. $97\frac{3}{4}$, 98, $97\frac{7}{8}$; dito 5 pCt. $96\frac{3}{4}$; Certif. 1831—32 $82\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{2}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. $79\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{2}$; 4 pCt. bij Hope $73\frac{3}{4}$; Id. bij Stieglitz $72\frac{1}{2}$; Certif. van Ads. 6 pCt. 57; Polen Certif. 4 pCt. $62\frac{7}{8}$, 63, $62\frac{7}{8}$; Polen Aand. fl. 500 $133\frac{1}{2}$; Oostenrijk Metall. 5 pCt. $58\frac{7}{8}$, $59\frac{1}{2}$; Nieuwe $2\frac{1}{2}$ pCt. $29\frac{7}{8}$, $30\frac{1}{8}$; Nieuwe 5 pCt. $72\frac{3}{4}$, 74, $72\frac{3}{4}$.

Advertentiën.

, De Afdeeling *Nijmegen*, van de GELDERSCHE MAATSCHAPPIJ VAN LANDBOUW schreef in 1851 ten tweeden male eene Prijsvraag uit voor een LANDHUISHOUDELIJK LEESBOEK en verbond daaraan eenen prijs van *f* **600**. Van de drie daarop ingekomene antwoorden viel aan dat van den Heer *E. C. ENKLAAR* de bekrooning ten deel. Onder den Titel van; **HANDBOEK VOOR DEN BEOEFENAAR VAN DEN LANDBOUW** zal dit Werk eerlang verschijnen, en is het Prospectus tot de uitgave algemeen verspreid. Voor hen, die in dit Werk belang stellen, is het Prospectus te bekomen bij Heeren Secretarissen van de Afdeelingen der Maatschappijen van Landbouw in *Nederland*, bij den Boekhandelaar *C. A. VIEWEG*, te *Nijmegen*, en bij alle soliede Boekhandelaars des Rijks.

Het Bestuur der Afdeeling NIJMEGEN *van de Geldersche Maatschappij van Landbouw,*

G. MOS J. Gz., *Voorzitter.*
A. BLOEM, *Secretaris.*

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.